

CARU COMMV. Torhoutsesteenweg 2A/0502 8400 OOSTENDE
Erkend opleidingsorganisator FSMA

OPLEIDINGEN

FORMATIONS

CONSULTANCY

info@caru-commv.be

<https://www.caru-commv.be>

CARU OVERHEIDSOPDRACHTEN 2025

THEMANUMMER AUGUSTUS SEPTEMBER 25

**DE NIEUWE EUROPESE RICHTLIJN 2024/2853 BETREFFENDE
DE PRODUKTENAANSPRAKELIJKHEID VEREIST AL EEN EERSTE
AANPASSING VAN HET ZESDE BOEK VAN ONS NIEUW
BURGERLIJK WETBOEK**

Ed. 08/2025 VEWA Copyright © 2025

PROF RUDI CLAEYS

1. INLEIDING

In ons themanummer van juli 2024 bespraken we de geplande invoering van het Zesde Boek van ons nieuw Burgerlijk Wetboek en de impact van de nieuwe regels omtrent de buitencontractuele aansprakelijkheid op uw overheidsopdrachten en verzekeringspolissen (1). Hierbij hebben we vooral de aansprakelijkheid van bestuurders en de gevolgen van het verdwijnen van de quasi immuniteit van leidende werknemers belicht.

In een nieuw Europese Richtlijn wordt nu ook de produktenaansprakelijkheid op een nieuwe leest geschoeid en zal dit onderdeel van het Zesde Boek opnieuw moeten omschreven worden.

De Eerste Belgische wet betreffende productaansprakelijkheid van 25 februari 1991 gebaseerd op de Richtlijn 85/374/EEC uit 1985 , stelde de producent aansprakelijk voor schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product. Dit betekent dat als een product een gebrek vertoont dat schade veroorzaakt, de producent aansprakelijk kan worden gesteld, ongeacht of er een contractuele relatie is tussen de producent en de persoon die schade lijdt.

Dit principe van objectieve aansprakelijkheid betekent dat de consument geen fout van de producent hoeft te bewijzen. Het is voldoende om aan te tonen dat er schade is, dat het product gebrekkig is en dat er een oorzakelijk verband tussen beide bestaat

Deze oorspronkelijke wet is inmiddels vervangen door de **wet van 7 februari 2024**, (2) die werd opgenomen in **Boek 6 van het Burgerlijk Wetboek “Buitencontractuele Aansprakelijkheid “**

Die wet zal nu moeten aangepast worden op basis van de nieuwe Richtlijn 2024/2853 en dit voor 9 december 2026. (3)

Als aanbesteder kan je via de nieuwe Richtlijn nog steeds geen aanspraak maken op de vergoeding voortspruitend uit deze wet tenzij via subrogatie in de rechten van een natuurlijk persoon als schadelijder. (Zie verder op p.10 art.5 van de Richtlijn). Moet je geen toepassing voorzien in uw bestekken?

Anderzijds dien je ook als aanbesteder na te gaan of je bij bepaalde opdrachten niet als aansprakelijke voor de schade van een product toch betrokken partij kan zijn. (Hierbij dien je rekening te houden met de ruime formulering van de definities opgenomen in art.4 van de Richtlijn (Zie verder op p.9)

2. DE HUIDIGE REGELING: ZESDE BOEK van het NIEUW BURGERLIJK WETBOEK

Afdeling 1. - Aansprakelijkheid voor gebrekkige producten

Art. 6.41. Beginsel

De producent is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product.

Art. 6.42. Product

Onder "product" wordt verstaan elk lichamelijk roerend goed, ook indien het een bestanddeel vormt van een ander roerend of onroerend goed, of indien het door bestemming onroerend is geworden.

Onder product wordt ook elektriciteit verstaan.

Art. 6.43. Producent

Onder "producent" wordt verstaan de fabrikant van een eindproduct, de fabrikant van een onderdeel van een eindproduct, de fabrikant of de producent van een grondstof, alsmede eenieder die zich als fabrikant of producent aandient door zijn naam, zijn merk of een ander herkenningsteken op het product aan te brengen.

Art. 6.44. Andere als producent beschouwde personen

Onverminderd de aansprakelijkheid van de producent, wordt eenieder die, in het kader van zijn economische werkzaamheden, een product in de Europese Unie invoert, met het oogmerk het te verkopen of het gebruik ervan aan derden over te dragen, als producent beschouwd; zijn aansprakelijkheid is dezelfde als die van de producent.

De leverancier van het product dat de schade heeft veroorzaakt, wordt als producent beschouwd wanneer:

1° in het geval het product vervaardigd is op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie, niet kan worden vastgesteld wie de producent van het product is, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan de benadeelde de identiteit meedeelt van de producent of van degene die hem het product heeft geleverd;

2° in het geval het product ingevoerd is in de Europese Unie, niet kan worden vastgesteld wie de invoerder van het product is, ook al is de naam van de producent aangegeven, tenzij

de leverancier binnen een redelijke termijn aan de benadeelde de identiteit meedeelt van de invoerder of van degene die hem het product heeft geleverd.

Art. 6.45. Gebrekkig product

Een product is gebrekkig wanneer het niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten, alle omstandigheden in aanmerking genomen, met name:

- 1° de presentatie van het product;
- 2° het normaal of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik van het product;
- 3° het tijdstip waarop het product in het verkeer is gebracht.

Een product mag niet als gebrekkig worden beschouwd uitsluitend omdat er nadien een beter product in het verkeer is gebracht.

Art. 6.46. In het verkeer brengen

Onder "in het verkeer brengen" wordt verstaan de eerste daad waaruit de bedoeling van de producent blijkt om aan het product de bestemming te verlenen die hij aan dat product geeft door overdracht aan derden of door gebruik ten behoeve van laatstgenoemden.

Art. 6.47. Bewijslast

Het bewijs van de schade, van het gebrek en van het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade moet door de benadeelde worden geleverd.

Art. 6.48. Gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid

De producent is uit hoofde van deze afdeling aansprakelijk, tenzij hij bewijst:

- a) dat hij het product niet in het verkeer heeft gebracht;
- b) dat het, gelet op de omstandigheden, aannemelijk is dat het gebrek dat de schade heeft veroorzaakt, niet bestond op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer heeft gebracht, dan wel dat het gebrek later is ontstaan;
- c) dat het product noch voor de verkoop of voor enige andere vorm van verspreiding met een economisch doel van de producent is vervaardigd, noch vervaardigd of verspreid in het kader van de uitoefening van zijn beroep;
- d) dat het gebrek een gevolg is van het feit dat het product in overeenstemming is met dwingende overheidsvoorschriften;
- e) dat het op grond van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer bracht, onmogelijk was het bestaan van het gebrek te ontdekken;
- f) dat, wat de producent van een onderdeel of de producent van een grondstof betreft, het gebrek te wijten is aan het ontwerp van het product waarvan het onderdeel of de grondstof een bestanddeel vormt, dan wel aan de onderrichtingen die door de producent van dat product zijn verstrekt.

Art. 6.49. Hoofdelijke aansprakelijkheid

Indien uit hoofde van deze afdeling verscheidene personen aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, is elk van hen, onverminderd het regresrecht, hoofdelijk aansprakelijk.

Art. 6.50. Bedingen tot beperking van de aansprakelijkheid

§ 1. De aansprakelijkheid van de producent kan ten aanzien van de benadeelde niet worden uitgesloten of beperkt bij contract.

§ 2. Zij kan worden uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel door een gebrek in het product, als door schuld van de benadeelde of van een persoon voor wie de benadeelde verantwoordelijk is.

Onverminderd het regresrecht, wordt de aansprakelijkheid ten aanzien van de benadeelde niet uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel door een gebrek in het product, als door toedoen van derden.

Art. 6.51. Vergoedbare schade

§ 1. De schadeloosstelling die uit hoofde van deze afdeling kan worden bekomen, dekt de schade toegebracht aan personen, met inbegrip van morele schade en, onder voorbehoud van de hiernavolgende bepalingen, de schade toegebracht aan goederen.

§ 2. Schade toegebracht aan goederen levert alleen grond tot schadeloosstelling op indien de goederen gewoonlijk bestemd zijn voor gebruik of verbruik in de privésfeer en door de benadeelde hoofdzakelijk zijn gebruikt voor gebruik of verbruik in de privésfeer.

Schade toegebracht aan het gebrekkig product levert geen grond tot schadeloosstelling op.

Schadeloosstelling voor schade toegebracht aan goederen is slechts verschuldigd onder aftrek van een franchise van vijfhonderd euro.

§ 3. De Koning kan het in paragraaf 2 bepaalde bedrag wijzigen teneinde het in overeenstemming te brengen met de besluiten die de Raad heeft vastgesteld met toepassing van artikel 18.2 van de Richtlijn 85/374/EEG van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken.

Art. 6.52. Verval- en verjaringstermijnen

§ 1. Onverminderd artikel 2277ter van het oud Burgerlijk Wetboek, vervalt het recht van de benadeelde om van de producent schadevergoeding te bekomen uit hoofde van deze afdeling na een termijn van tien jaar, te rekenen van de dag waarop deze het product in het verkeer heeft gebracht, tenzij de benadeelde gedurende die periode op grond van deze afdeling een gerechtelijke procedure heeft ingesteld.

§ 2. Onverminderd artikel 2277ter van het oud Burgerlijk Wetboek, verjaart de rechtsvordering ingesteld op grond van deze afdeling door verloop van drie jaar, te rekenen van de dag waarop de benadeelde redelijkerwijs kennis had moeten hebben van de schade, het gebrek en de identiteit van de producent.

De bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek betreffende schorsing en stuiting van de verjaring zijn op die rechtsvorderingen van toepassing.

Art. 6.53. Samenloop met andere aansprakelijkheidsgronden

Deze afdeling laat de rechten die de benadeelde ontleent aan het recht inzake contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid onverlet.

3. Interpretatie door Hof van Cassatie leidt tot een BEPERKING VAN DE VERGOEDBARE SCHADE

In **een** arrest van 14 maart 2024 (C.23.0100.N) (4) heeft het Hof van Cassatie geoordeeld dat de Wet Productaansprakelijkheid de toepassing beperkt van de buitencontractuele foutaansprakelijkheid van artikel 1382 en 1383 Oud Burgerlijk Wetboek.

Ofschoon artikel 13 van de Wet Productaansprakelijkheid (nu art. 6.53 Nieuw BWB) stelt dat ze de rechten die het slachtoffer ontleent aan het recht inzake contractuele of buitencontractuele aansprakelijkheid onverlet laat, oordeelt het Hof van Cassatie dat, zodra de inhoudelijke grondslag van de aansprakelijkheid erin bestaat dat een gebrekkig product in het verkeer werd gebracht en schade heeft veroorzaakt, de producent en de leverancier slechts aansprakelijk kunnen worden gesteld en het slachtoffer slechts vergoeding kan verkrijgen binnen de voorwaarden van de Wet Productaansprakelijkheid.

Deze interpretatie van het Hof van Cassatie heeft een aantal nadelige gevolgen:

- a) Dit betekent logischerwijze dat de vordering, conform de Wet Productenaansprakelijkheid, **verjaart door verloop van drie jaar**, te rekenen van de dag dat de eiser kennis kreeg of had moeten krijgen van de schade, het gebrek en de identiteit van de producent. De eiser kan dus niet genieten van de langere verjaringstermijn van de buitencontractuele aansprakelijkheid, tenzij hij een onderscheiden fout inroept.
- b) De bewoording van het arrest heeft ook verregaande gevolgen voor de vergoedbare schade. De Wet Productaansprakelijkheid voorziet immers **enkel vergoeding voor welbepaalde soorten schade** veroorzaakt door gebrekkige producten, met name de schade toegebracht aan personen en de schade toegebracht aan goederen bestemd zijn voor gebruik of verbruik in de privésfeer, die laatste **onder aftrek van een franchise van € 500**. Voortgaand op het arrest zou het slachtoffer, ondanks bewijs dat

het op de markt brengen van een gebrekkig product een buitencontractuele fout uitmaakt, **geen vergoeding kunnen vorderen van schade aan andere goederen** dan privé-gebruiksgoederen, waarvoor de Wet Productaansprakelijkheid dus **impliciet een wettelijke exonерatie** zou inhouden.(5) (6)

4. TEKST VAN DE AANGEPASTE NIEUWE EUROPESE RICHTLIJN EU 2024/2853

Hoofdstuk I Algemene bepalingen

Artikel 1 Onderwerp en doel

Deze richtlijn bevat gemeenschappelijke regels inzake de aansprakelijkheid van marktdeelnemers voor door natuurlijke personen geleden schade die wordt veroorzaakt door gebrekkige producten, en inzake de vergoeding van dergelijke schade.

Deze richtlijn heeft tot doel bij te dragen tot de goede werking van de interne markt en tegelijkertijd een hoog niveau van bescherming van consumenten en andere natuurlijke personen te waarborgen.

Artikel 2 Toepassingsgebied

1. Deze richtlijn is van toepassing op producten die na 9 december 2026 [24 maanden na de inwerkingtreding van deze richtlijn] in de handel zijn gebracht of in gebruik zijn gesteld.
2. Deze richtlijn is niet van toepassing op gratis en opensourcesoftware die buiten het kader van een handelsactiviteit wordt ontwikkeld of geleverd.
3. Deze richtlijn is niet van toepassing op schade ten gevolge van nucleaire ongevallen, voor zover de aansprakelijkheid voor dergelijke schade op grond van door de lidstaten geratificeerde internationale verdragen wordt gedekt.
4. Deze richtlijn doet geen afbreuk aan:
 - a) de toepasselijkheid van het Unierecht inzake persoonsgegevensbescherming, met name Verordening (EU) 2016/679 en Richtlijnen 2002/58/EG en (EU) 2016/680;
 - b) de rechten die een benadeelde ontleent aan nationale regels inzake contractuele aansprakelijkheid of buitencontractuele aansprakelijkheid op andere gronden dan de gebrekkigheid van een product, zoals vastgesteld in deze richtlijn, waaronder de ter uitvoering van het Unierecht vastgestelde nationale regels;
 - c) de rechten die een benadeelde ontleent aan bijzondere aansprakelijkheidsregelingen die op 30 juli 1985 in het nationale recht bestonden.

Artikel 3 Harmonisatie niveau

Tenzij in deze richtlijn anders is bepaald, mogen de lidstaten in hun nationale recht geen bepalingen handhaven of invoeren die afwijken van de in deze richtlijn vastgestelde bepalingen, met inbegrip van meer of minder strikte bepalingen met het doel een ander niveau van bescherming van consumenten en andere natuurlijke personen te bereiken.

Artikel 4 Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn gelden de volgende definities:

- 1) **“product”**: elke roerende zaak, ook nadat zij is geïntegreerd in of onderling is verbonden met een andere roerende of onroerende zaak, met inbegrip van elektriciteit, digitale fabricagedossiers, grondstoffen en software;
- 2) **“digitaal fabricagedossier”**: een digitale versie van of een digitale template voor een roerende zaak die de functionele informatie bevat die nodig is om een tastbaar voorwerp te produceren door de geautomatiseerde besturing van machines of gereedschappen mogelijk te maken;
- 3) **“bijbehorende dienst”**: een digitale dienst die zodanig in een product is geïntegreerd of daarmee onderling is verbonden dat het product zonder die dienst een of meer van zijn functies niet zou kunnen vervullen;
- 4) **“component”**: elk materieel of immaterieel voorwerp dat, of elke grondstof of bijbehorende dienst die in een product is geïntegreerd of daarmee onderling is verbonden;
- 5) **“zeggenschap van de fabrikant”** houdt in dat:
 - a) de fabrikant van een product de volgende handelingen verricht of, in het geval van handelingen van een derde, daarvoor toestemming geeft of ermee instemt:
 - i) de integratie, onderlinge verbinding of levering van een component, met inbegrip van software-updates of -upgrades; of
 - ii) de wijziging van het product, met inbegrip van ingrijpende wijzigingen;
 - b) de fabrikant van een product zelf of via een derde software-updates of -upgrades kan leveren;
- 6) **“gegevens”**: gegevens zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van Verordening (EU) 2022/868 van het Europees Parlement en de Raad¹⁸;
- 7) **“op de markt aanbieden”**: het in het kader van een handelsactiviteit al dan niet tegen betaling verstrekken van een product met het oog op distributie, consumptie of gebruik op de markt van de Unie;

8) **“in de handel brengen”**: het voor het eerst in de Unie op de markt aanbieden van een product;

9) **“in gebruik stellen”**: het al dan niet tegen betaling voor het eerst gebruiken van een product in de Unie in het kader van een handelsactiviteit, wanneer dat product vóór het eerste gebruik ervan niet in de handel is gebracht;

10) **“fabrikant”**: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die:

- a) een product ontwikkelt, vervaardigt of produceert;
- b) een product heeft ontworpen of vervaardigd, of die zich, door zijn of haar naam, handelsmerk of andere onderscheidende kenmerken op dat product aan te brengen, presenteert als de fabrikant ervan; of
- c) een product voor eigen gebruik ontwikkelt, vervaardigt of produceert;

11) **“gemachtigde”**: een in de Unie gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon die schriftelijk door een fabrikant is gemachtigd om namens die fabrikant specifieke taken te vervullen;

12) **“importeur”**: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een product uit een derde land in de Unie in de handel brengt;

13) **“fulfilment dienstverlener”**: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die in het kader van een handelsactiviteit minstens twee van de volgende diensten aanbiedt: opslag, verpakking, adressering en verzending van een product, zonder eigenaar van dat product te zijn, met uitzondering van postdiensten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van Richtlijn 97/67/EG van het Europees Parlement

14) **“distributeur”**: een andere natuurlijke persoon of rechtspersoon in de toeleveringsketen dan de fabrikant of importeur die een product op de markt aanbiedt;

15) **“marktdeelnemer”**: een fabrikant van een product of een component, een aanbieder van een bijbehorende dienst, een gemachtigde, een importeur, een fulfilmentdienstverlener of een distributeur;

16) **“onlineplatform”**: een onlineplatform zoals gedefinieerd in artikel 3, punt i), van Verordening (EU) 2022/2065;

17) **“bedrijfsgeheim”**: een bedrijfsgeheim zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van Richtlijn (EU) 2016/943;

18) **“ingrijpende wijziging”**: een wijziging van een product nadat het in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld:

- a) die als ingrijpend wordt beschouwd uit hoofde van de toepasselijke Unie- of

nationaalrechtelijke regels inzake productveiligheid; of

b) indien de toepasselijke Unie- of nationaalrechtelijke regels inzake productveiligheid niet voorzien in een drempel voor wat als een ingrijpende wijziging moet worden beschouwd, die:

- i) de oorspronkelijke prestaties, het doel of het type van een product wijzigt zonder dat deze wijziging was voorzien in de oorspronkelijke risicobeoordeling van de fabrikant; en
- ii) de aard van het gevaar verandert, een nieuw gevaar creëert of het risiconiveau verhoogt.

Hoofdstuk II Specifieke bepalingen inzake aansprakelijkheid voor gebrekkige producten

Artikel 5 Recht op schadevergoeding

1. De lidstaten zien erop toe dat iedere natuurlijke persoon die schade lijdt ten gevolge van een gebrekkig product ("de benadeelde") recht heeft op schadevergoeding overeenkomstig deze richtlijn.
2. De lidstaten zien erop toe dat vorderingen tot schadevergoeding op grond van lid 1 ook kunnen worden ingesteld door:
 - a) een persoon die krachtens het Unie- of nationale recht of krachtens een overeenkomst in de rechten van de benadeelde is getreden of in diens rechten is gesubrogeerd, of
 - b) een persoon die krachtens het Unie- of nationale recht namens een of meer benadeelden handelt.

Artikel 6 Schade

1. Het recht op schadevergoeding op grond van artikel 5 is alleen van toepassing op de volgende soorten schade:
 - a) overlijden of lichamelijk letsel, met inbegrip van medisch erkende schade aan de geestelijke gezondheid;
 - b) beschadiging of vernietiging van zaken, met uitzondering van:
 - i) het gebrekkige product zelf;
 - ii) een product dat is beschadigd door een gebrekkige component die door de fabrikant van dat product of onder de zeggenschap van die fabrikant in dat product is geïntegreerd of daarmee onderling is verbonden;
 - iii) uitsluitend voor beroepsdoeleinden gebruikte zaken;
 - c) vernietiging of corruptie van niet voor beroepsdoeleinden gebruikte gegevens.
2. Het recht op schadevergoeding op grond van artikel 5 omvat alle materiële verliezen die voortvloeien uit de in lid 1 van dit artikel bedoelde schade. Het recht op schadevergoeding omvat ook immateriële verliezen die voortvloeien uit de in lid 1 van dit artikel bedoelde schade, voor zover die uit hoofde van het nationale recht kunnen worden vergoed.

3. Dit artikel doet geen afbreuk aan het nationale recht met betrekking tot de vergoeding van schade uit hoofde van andere aansprakelijkheidsregelingen.

Artikel 7 Gebrekkigheid

1. Een product wordt als gebrekkig beschouwd indien het niet de veiligheid biedt die een persoon mag verwachten of die uit hoofde van het Unierecht of het nationale recht is vereist.
2. Bij de beoordeling van de gebrekkigheid van een product wordt rekening gehouden met alle omstandigheden, waaronder:
 - a) de presentatie en de kenmerken van het product, met inbegrip van de etikettering, het ontwerp, de technische kenmerken, de samenstelling en de verpakking, alsook de assemblage-, installatie-, gebruiks- en onderhoudsinstructies;
 - b) het redelijkerwijs te verwachten gebruik van het product;
 - c) het effect op het product van het vermogen om te blijven leren of nieuwe functies te verwerven nadat het in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld;
 - d) het redelijkerwijs te verwachten effect op het product van andere producten waarvan kan worden verwacht dat zij samen met het product worden gebruikt, onder meer door middel van onderlinge verbindingen;
 - e) het tijdstip waarop het product in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld of, indien de fabrikant na dat tijdstip de zeggenschap over het product behoudt, het tijdstip met ingang waarvan de fabrikant niet langer de zeggenschap over het product heeft;
 - f) relevante productveiligheidsvoorschriften, waaronder veiligheidsgerelateerde cyberbeveiligingsvoorschriften;
 - g) alle terugroepingen van het product of alle andere relevante interventies met betrekking tot de productveiligheid door een bevoegde autoriteit of een marktdeelnemer zoals bedoeld in artikel 8;
 - h) de specifieke behoeften van de gebruikersgroep voor wie het product is bestemd;
 - i) in het geval van een product dat juist bedoeld is om schade te voorkomen, elk falen van het product om aan dat doel te voldoen.
3. Een product wordt niet als gebrekkig beschouwd om de enkele reden dat een beter product, waaronder de updates of upgrades van een product, reeds in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld dan wel nadien in de handel wordt gebracht of in gebruik wordt gesteld.

Artikel 8 Marktdeelnemers die aansprakelijk zijn voor gebrekkige producten

1. De lidstaten zien erop toe dat de volgende marktdeelnemers aansprakelijk zijn voor schade overeenkomstig deze richtlijn:
 - a) de fabrikant van een gebrekkig product;
 - b) de fabrikant van een gebrekkige component, indien die component is

geïntegreerd in of onderling verbonden is met een product waarover de fabrikant zeggenschap heeft en ertoe heeft geleid dat dat product gebrekkig werd, en onverminderd de in punt a) bedoelde aansprakelijkheid van de fabrikant; en c) in

het geval van een buiten de Unie gevestigde fabrikant van een product of component, en onverminderd de aansprakelijkheid van die fabrikant:

- i) de importeur van het gebrekkige product of de gebrekkige component;
- ii) de gemachtigde van de fabrikant; en
- iii) indien er geen in de Unie gevestigde importeur of gemachtigde is, de fulfilmentdienstverlener.

De in de eerste alinea, punt a), bedoelde aansprakelijkheid van de fabrikant omvat ook alle schade die is veroorzaakt door een gebrekkige component die is geïntegreerd in of onderling verbonden is met een product waarover die fabrikant zeggenschap heeft.

- 2. Elke natuurlijke persoon of rechtspersoon die een product ingrijpend wijzigt zonder dat de fabrikant daarover zeggenschap heeft en het vervolgens in de handel brengt of in gebruik stelt, wordt voor de toepassing van lid 1 als fabrikant van dat product beschouwd.
- 3. De lidstaten zien erop toe dat, indien de identiteit van een in lid 1 bedoelde en in de Unie gevestigde marktdeelnemer niet kan worden vastgesteld, elke distributeur van het gebrekkig product aansprakelijk is indien:
 - a) de benadeelde die distributeur verzoekt de identiteit bekend te maken van één van de in lid 1 bedoelde en in de Unie gevestigde marktdeelnemers, of van zijn of haar eigen distributeur die dat product aan hem of haar heeft geleverd; en
 - b) die distributeur niet binnen één maand na ontvangst van het in punt a) bedoelde verzoek de identiteit bekendmaakt van een marktdeelnemer of van zijn eigen distributeur zoals bedoeld in punt a).
- 4. Lid 3 van dit artikel is eveneens van toepassing op aanbieders van een onlineplatform dat consumenten in staat stelt overeenkomsten op afstand met handelaren te sluiten en die geen marktdeelnemer zijn, voor zover is voldaan aan de voorwaarden van artikel 6, lid 3, van Verordening (EU) 2022/2065.
- 5. Indien benadeelden geen schadevergoeding krijgen omdat geen van de in de leden 1 tot en met 4 bedoelde personen uit hoofde van deze richtlijn aansprakelijk kan worden gesteld of omdat de aansprakelijke personen insolvent zijn of niet meer bestaan, kunnen de lidstaten gebruikmaken van bestaande nationale sectorale compensatieregelingen of nieuwe regelingen naar nationaal recht vaststellen, die bij voorkeur niet met overheidsmiddelen worden gefinancierd, om benadeelden die schade hebben geleden als gevolg van gebrekkige producten, op passende wijze te compenseren.

Artikel 9 Toegang tot bewijsmateriaal

De lidstaten zien erop toe dat, op verzoek van een persoon die in een procedure voor een nationale rechterlijke instantie vergoeding vordert voor de door een gebrekkig product veroorzaakte schade ("de eiser"), en die feiten en bewijsmateriaal heeft overgelegd die voldoende zijn om de vordering tot schadevergoeding aannemelijk te maken, de verweerder verplicht is onder de in dit artikel genoemde voorwaarden toegang te verlenen tot het relevante bewijsmateriaal waarover hij of zij beschikt.

De lidstaten zien erop toe dat de eiser, indien daarom wordt verzocht door een verweerder die feiten en bewijzen heeft overgelegd die voldoende zijn om aan te tonen dat de verweerder nood heeft aan bewijsmateriaal om een vordering tot schadevergoeding te betwisten, overeenkomstig het nationale recht verplicht is toegang te verlenen tot het relevante bewijsmateriaal waarover de eiser beschikt.

De lidstaten zien erop toe dat het verlenen van toegang tot het bewijsmateriaal op grond van de leden 1 en 2 en overeenkomstig het nationale recht beperkt blijft tot wat noodzakelijk en evenredig is.

De lidstaten zien erop toe dat, bij het bepalen of de door een partij verzochte toegang tot het bewijsmateriaal noodzakelijk en evenredig is, de nationale rechterlijke instanties rekening houden met de rechtmatige belangen van alle betrokken partijen, met inbegrip van die van derden, met name met betrekking tot de bescherming van vertrouwelijke informatie en bedrijfsgeheimen.

De lidstaten zien erop toe dat, indien een verweerder wordt verplicht toegang te verlenen tot informatie die een bedrijfsgeheim of een vermeend bedrijfsgeheim bevat, de nationale rechterlijke instanties bevoegd zijn om, op met redenen omkleed verzoek van een partij of op eigen initiatief, de specifieke maatregelen te nemen die nodig zijn om de vertrouwelijkheid van die informatie te eerbiedigen wanneer in de loop van of na de gerechtelijke procedure daarop een beroep wordt gedaan of daarnaar wordt verwezen.

De lidstaten zien erop toe dat, indien een partij wordt verplicht bewijsmateriaal te overleggen, de nationale rechterlijke instanties bevoegd zijn om, op een met redenen omkleed verzoek van de tegenpartij of wanneer de betrokken nationale rechterlijke instantie dat passend in overeenstemming met het nationale recht acht, te verlangen dat dergelijk bewijsmateriaal op een gemakkelijk toegankelijke en begrijpelijke wijze wordt overgelegd, indien dergelijke overlegging door de nationale rechterlijke instantie evenredig wordt geacht vanuit het oogpunt van de kosten en inspanningen voor de aangezochte partij.

Dit artikel doet geen afbreuk aan nationale regels betreffende de toegang tot bewijsmateriaal voorafgaand aan het proces, indien dergelijke regels bestaan.

Artikel 10 Bewijslast

1. De lidstaten zien erop toe dat de eiser verplicht is de gebrekkigheid van het product, de geleden schade en het oorzakelijk verband tussen die gebrekkigheid en die schade te bewijzen.
2. Het product wordt vermoed gebrekkig te zijn wanneer is voldaan aan een van de volgende voorwaarden:
 - a) de verweerder verzuimt toegang te verlenen tot relevant bewijsmateriaal op grond van artikel 9, lid 1;
 - b) de eiser toont aan dat het product niet voldoet aan de in het Unie- of nationale recht vastgestelde dwingende productveiligheidsvoorschriften die bedoeld zijn om bescherming te bieden tegen het risico van de door de benadeelde geleden schade; of
 - c) de eiser toont aan dat de schade werd veroorzaakt door een kennelijk disfunctioneren van het product bij redelijkerwijs te verwachten gebruik of onder normale omstandigheden.
3. Het oorzakelijk verband tussen de gebrekkigheid van het product en de schade wordt vermoed wanneer is vastgesteld dat het product gebrekkig is en dat de soort veroorzaakte schade doorgaans strookt met het betrokken gebrek.
4. Een nationale rechterlijke instantie vermoedt dat het product gebrekkig is en/of dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de gebrekkigheid ervan en de schade indien, ondanks de toegang tot bewijsmateriaal overeenkomstig artikel 9 en rekening houdend met alle relevante omstandigheden van het geval:
 - a) de eiser wordt geconfronteerd met buitensporige moeilijkheden, met name als gevolg van technische of wetenschappelijke complexiteit, om de gebrekkigheid van het product en/of het oorzakelijk verband tussen de gebrekkigheid en de schade aan te tonen; en
 - b) de eiser aantoont dat het waarschijnlijk is dat het product gebrekkig is en/of dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de gebrekkigheid van het product en de schade.
5. De verweerder heeft het recht alle in de leden 2, 3 en 4 bedoelde vermoedens te weerleggen.

Artikel 11 Vrijstelling van aansprakelijkheid

1. Een in artikel 8 bedoelde marktdeelnemer is niet aansprakelijk voor de door een gebrekkig product veroorzaakte schade indien die marktdeelnemer één van de volgende zaken bewijst:
 - a) indien hij een fabrikant of importeur is, dat hij het product niet in de handel heeft gebracht of in gebruik heeft gesteld;
 - b) indien hij een distributeur is, dat hij het product niet op de markt heeft aangeboden;
 - c) dat het aannemelijk is dat de gebrekkigheid die de schade heeft veroorzaakt, niet bestond

op het tijdstip waarop het product in de handel werd gebracht, in gebruik werd gesteld of, in het geval van een distributeur, op de markt werd aangeboden, of dat die gebrekkigheid na dat tijdstip is ontstaan;

d) dat de gebrekkigheid die de schade heeft veroorzaakt een gevolg is van het feit dat het product in overeenstemming is met wettelijke voorschriften;

e) dat het op grond van de objectieve stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop het product in de handel werd gebracht of in gebruik werd gesteld dan wel gedurende de periode waarin de fabrikant de zeggenschap over het product had, niet mogelijk was de gebrekkigheid te ontdekken;

f) indien hij een fabrikant van een gebrekkige component zoals bedoeld in artikel 8, lid 1, eerste alinea, punt b) is, dat de gebrekkigheid van het product waarin de component is geïntegreerd is toe te schrijven aan het ontwerp van dat product of aan de instructies die de fabrikant van dat product heeft verstrekt aan de fabrikant van die component;

g) indien hij een in artikel 8, lid 2, bedoelde persoon is die een product wijzigt, dat de gebrekkigheid die de schade heeft veroorzaakt, verband houdt met een onderdeel van het product waarop de wijziging geen betrekking heeft.

2. In afwijking van lid 1, punt c), wordt een marktdeelnemer niet vrijgesteld van zijn aansprakelijkheid wanneer de gebrekkigheid van een product te wijten is aan een van de volgende factoren, op voorwaarde dat de fabrikant daarover zeggenschap heeft:

a) een bijbehorende dienst,

b) software, met inbegrip van software-updates of -upgrades,

c) een ontbreken van software-updates of -upgrades die nodig zijn om de veiligheid te handhaven,

d) een ingrijpende wijziging van het product.

Hoofdstuk III Algemene bepalingen inzake aansprakelijkheid

Artikel 12 Aansprakelijkheid van meerdere marktdeelnemers

1. Onverminderd het nationale recht inzake regresrechten, zien de lidstaten erop toe dat, indien twee of meer marktdeelnemers op grond van deze richtlijn aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, zij hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld.

2. Een fabrikant die software als een component in een product integreert, heeft geen regresrecht jegens de fabrikant van een gebrekkige softwarecomponent die schade veroorzaakt indien:

a) de fabrikant van de gebrekkige softwarecomponent op het tijdstip van het in de handel brengen van die softwarecomponent een micro-onderneming of een kleine onderneming was, dat wil zeggen een onderneming die – wanneer zij samen met al haar eventuele

partnerondernemingen zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 2, van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie²¹, en eventuele verbonden ondernemingen zoals gedefinieerd in artikel 3, lid 3, van die bijlage, wordt beoordeeld – een micro-onderneming zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 3, van die bijlage of een kleine onderneming zoals gedefinieerd in artikel 2, lid 2, van die bijlage blijkt te zijn, en

b) de fabrikant die de gebrekkige softwarecomponent in het product heeft geïntegreerd, met de fabrikant van de gebrekkige softwarecomponent contractueel is overeengekomen om afstand te doen van dat recht.

Artikel 13 Vermindering van aansprakelijkheid

1. Onverminderd het nationale recht inzake regresrechten, zien de lidstaten erop toe dat de aansprakelijkheid van een marktdeelnemer niet wordt verminderd of opgeheven wanneer de schade zowel door de gebrekkigheid van een product als door een handelen of nalaten van een derde wordt veroorzaakt.

2. De aansprakelijkheid van een marktdeelnemer kan worden verminderd of opgeheven wanneer de schade wordt veroorzaakt door zowel de gebrekkigheid van het product als de schuld van de benadeelde of van een persoon voor wie de benadeelde verantwoordelijk is.

Artikel 14 Regresrecht

Wanneer meer dan één marktdeelnemer aansprakelijk is voor dezelfde schade, heeft een marktdeelnemer die de benadeelde heeft vergoed het recht om op andere op grond van artikel 8 aansprakelijke marktdeelnemers verhaal te nemen overeenkomstig het nationale recht.

Artikel 15 Uitsluiting of beperking van aansprakelijkheid

De lidstaten zien erop toe dat de aansprakelijkheid van een marktdeelnemer op grond van deze richtlijn ten aanzien van de benadeelde niet wordt beperkt of uitgesloten door een contractuele bepaling of door het nationale recht.

Artikel 16 Verjaringstermijn

1. De lidstaten zien erop toe dat een verjaringstermijn van drie jaar geldt voor het instellen van vorderingen tot vergoeding van binnen het toepassingsgebied van deze richtlijn vallende schade. De verjaringstermijn gaat in op de dag waarop de benadeelde kennis kreeg dan wel redelijkerwijs kennis had moeten krijgen van alle volgende elementen:
 - a) de schade;
 - b) de gebrekkigheid;
 - c) de identiteit van de betrokken marktdeelnemer die op grond van artikel 8 voor die schade aansprakelijk kan worden gesteld.

2. Deze richtlijn laat het nationale recht inzake schorsing of stuiting van de in lid 1 bedoelde verjaringstermijn onverlet.

Artikel 17 Vervaltermijn

1. De lidstaten zien erop toe dat een benadeelde geen recht meer heeft op schadevergoeding op grond van deze richtlijn na afloop van een termijn van tien jaar, tenzij die benadeelde tijdens die termijn een procedure heeft ingeleid tegen een marktdeelnemer die op grond van artikel 8 aansprakelijk kan worden gesteld. Die termijn gaat in vanaf:
 - a) de datum waarop het gebrekkige product dat de schade heeft veroorzaakt, in de handel werd gebracht of in gebruik werd gesteld; of
 - b) in het geval van een ingrijpend gewijzigd product, de datum waarop dat product na de ingrijpende wijziging ervan op de markt werd aangeboden of in gebruik werd gesteld.
2. In afwijking van lid 1 heeft een benadeelde, indien hij of zij vanwege de latentietijd van een lichamelijk letsel niet in staat was binnen tien jaar na de in lid 1 bedoelde data een procedure in te leiden geen recht meer op schadevergoeding op grond van deze richtlijn na afloop van een termijn van 25 jaar, tenzij die benadeelde tijdens die termijn een procedure heeft ingeleid tegen een marktdeelnemer die op grond van artikel 8 aansprakelijk kan worden gesteld.

Hoofdstuk IV Slotbepalingen

Artikel 18 Afwijking van het ontwikkelingsrisico verweer

1. In afwijking van artikel 11, lid 1, punt e), kunnen de lidstaten in hun rechtsstelsels bestaande maatregelen handhaven op grond waarvan marktdeelnemers aansprakelijk zijn, zelfs wanneer zij bewijzen dat het op grond van de objectieve stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop het product in de handel werd gebracht of in gebruik werd gesteld dan wel gedurende de periode waarin de fabrikant zeggenschap over het product had, niet mogelijk was de gebrekkigheid te ontdekken.

Lidstaten die maatregelen overeenkomstig dit lid wensen te handhaven, stellen de Commissie uiterlijk op 9 december 2026 [24 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] in kennis van de tekst van de maatregelen. De Commissie stelt de andere lidstaten daarvan in kennis.

2. In afwijking van artikel 11, lid 1, punt e), kunnen de lidstaten in hun rechtsstelsels maatregelen invoeren of daarin wijzigingen aanbrengen op grond waarvan marktdeelnemers aansprakelijk zijn, zelfs wanneer zij bewijzen dat het op grond van

de objectieve stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop het product in de handel werd gebracht of in gebruik werd gesteld dan wel gedurende de periode waarin de fabrikant zeggenschap over het product had, niet mogelijk was de gebrekkigheid te ontdekken.

3. De in lid 2 bedoelde maatregelen:
 - a) worden beperkt tot specifieke productcategorieën;
 - b) vinden hun rechtvaardiging in doelstellingen van algemeen belang, en
 - c) zijn evenredig in die zin dat zij geschikt zijn om de verwezenlijking van de beoogde doelstellingen te bewerkstelligen en niet verder gaan dan wat nodig is om die doelstellingen te bereiken.
4. Een lidstaat die een in lid 2 bedoelde maatregel wenst in te voeren of te wijzigen, stelt de Commissie in kennis van de tekst van de voorgestelde maatregel en motiveert hoe die maatregel in overeenstemming is met lid 3. De Commissie stelt de andere lidstaten daarvan in kennis.
5. De Commissie kan binnen zes maanden na ontvangst van een kennisgeving op grond van lid 4 advies uitbrengen over de tekst van de voorgestelde maatregel en de motivering van die maatregel, rekening houdend met eventuele opmerkingen van andere lidstaten. De lidstaat die die maatregel wil invoeren of wijzigen, schort die maatregel op gedurende zes maanden na de kennisgeving ervan aan de Commissie, tenzij de Commissie eerder advies uitbrengt.

Artikel 19 Transparantie

1. De lidstaten publiceren in een gemakkelijk toegankelijk en elektronisch formaat alle onherroepelijke uitspraken van hun nationale hoven van beroep of hoogste rechterlijke instanties in op grond van deze richtlijn ingeleide procedures. De publicatie van een dergelijke uitspraak vindt plaats in overeenstemming met het nationale recht.
2. De Commissie zet een gemakkelijk toegankelijke en openbaar beschikbare databank op met de in lid 1 bedoelde rechterlijke beslissingen, en houdt die bij.

Artikel 20 Evaluatie

De Commissie evalueert uiterlijk op 9 december 2030 [zes jaar na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn] en vervolgens om de vijf jaar de toepassing van deze richtlijn, en zij brengt daarvan verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het Europees Economisch en Sociaal Comité. Die verslagen bevatten informatie over de kosten en baten van de omzetting van deze richtlijn, een vergelijking met de OESO-landen en de beschikbaarheid van productaansprakelijkheidsverzekeringen.

Artikel 21 Intrekking en overgangsbepaling

Richtlijn 85/374/EEG wordt ingetrokken met ingang van 9 december 2026 [24 maanden na de datum van inwerkingtreding van deze richtlijn]. Zij blijft evenwel van toepassing op producten die vóór die datum in de handel zijn gebracht of in gebruik zijn gesteld.

Verwijzingen naar de ingetrokken richtlijn gelden als verwijzingen naar deze richtlijn en worden gelezen volgens de concordantietabel in de bijlage.

Artikel 22 Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 9 december 2026.[24 maanden na de datum van inwerkingtreding van de richtlijn] aan deze richtlijn te voldoen. Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onmiddellijk mee.
Wanneer de lidstaten die bepalingen aannemen, wordt in die bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking ervan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor de verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.
2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van nationaal recht mee die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 23 Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

5. COMMENTAAR BIJ DE WIJZIGINGEN DOOR DE NIEUWE RICHTLIJN

De Europese Commissie heeft de afgelopen jaren de rechtspraak van het Europees Hof van Justitie gevolgd en diverse studies uitgevoerd. Het werd duidelijk dat een herziening van de oude richtlijn nodig was vanwege nieuwe technologieën zoals AI, nieuwe bedrijfsmodellen voor de circulaire economie en mondiale toeleveringsketens.

De nieuwe Richtlijn Productaansprakelijkheid biedt een verbeterd kader dat aansluit op de huidige behoeften van zowel consumenten als de industrie. Voor consumenten betekent dit een sterk verbeterde bescherming tegen schade door gebrekkige producten, terwijl bedrijven meer duidelijkheid krijgen over hun verantwoordelijkheden.

De richtlijn breidt de aansprakelijkheid van producenten uit, met strengere regels rond digitale en geïntegreerde producten, zoals software en digitale diensten. Ook het begrip 'schade' is verruimd en omvat nu naast lichamelijke schade ook medisch erkende geestelijke schade en vernietiging van digitale gegevens. Productveiligheid, inclusief cyberbeveiliging, krijgt een centrale rol in de beoordeling van gebrekkigheid.

Nieuw is de aansprakelijkheid van marktdeelnemers in de hele productieketen, zoals fabrikanten, importeurs en onlineplatformen, om altijd een aanspreekpunt in de EU te waarborgen. Consumenten krijgen een verlaagde bewijslast dankzij wettelijke vermoedens en producenten moeten cruciaal bewijsmateriaal vrijgeven.

De lidstaten moeten uiterlijk op 9 december 2026 voldoen aan de nieuwe richtlijn, die vanaf dan de oude regels volledig vervangt

Belangrijkste Wijzigingen

Uitgebreide Productdefinitie: De nieuwe richtlijn omvat nu ook software, digitale fabricage zoals 3D-printers, en digitale diensten die het product beïnvloeden, zoals navigatiediensten in autonome voertuigen. Kortom alle ingebedde software in machines en apparaten zoals:

- ⇒ Autonome toepassingen en programma's
- ⇒ AI-systemen en modellen voor machinaal leren
- ⇒ Software-updates en -upgrades
- ⇒ Digitale bestanden die apparaten aansturen (bv. 3D-printbestanden)

Opmerking: Uitgesloten "producten"

- Gratis en opensourcesoftware die buiten het kader van een handelsactiviteit wordt ontwikkeld of geleverd (artikel 2, §2 Richtlijn 2024/2853)
- Nucleaire ongevallen (artikel 2, §3 Richtlijn 2024/2853)
- Informatie *as such* (HvJ VI / Krone 10 juni 2021, C-65/20)

1. Gebrekkig product

Er moet evident sprake zijn van een product. Een product is elke roerende zaak met inbegrip van elektriciteit, digitale fabricagedossiers, grondstoffen en software. In de nieuwe richtlijn werden de digitale fabricagedossiers, grondstoffen en software uitdrukkelijk toegevoegd aan de definitie van product. Ook de bijhorende diensten worden beschouwd als product.

De richtlijn bepaalt ook wat wordt **uitgesloten als product**:

Gratis en opensourcesoftware: die buiten het kader van een handelsactiviteit wordt ontwikkeld of geleverd. Het valt nog af te wachten welke software aan deze voorwaarden zal voldoen. Software als ChatGPT wordt bijvoorbeeld niet als opensourcesoftware beschouwd.

Nucleaire ongevallen;

Informatie as such: (HvJ VI/ Krone 10 juni 2021, C-65/20): wanneer een arts bijvoorbeeld een verkeerd medicijn voorschrijft en dit schade veroorzaakt aan de patiënt, wordt dit niet als een product beschouwd, ook al is het op een materiele drager verstrekt.

Op een product dan gebrekkig is wordt beoordeeld aan de hand van het veiligheids criterium: “... *niet de veiligheid biedt die een persoon mag verwachten of die uit hoofde van het Unierecht of het nationale recht is vereist*”. Daarbij wordt uitgegaan van de verwachtingen van het grote publiek, tenzij het product een specifieke doelgroep heeft. Wanneer er sprake is van specifieke productveiligheidswetgeving die specifieke veiligheidsvoorschriften voorschrijft, moet hiermee ook rekening gehouden worden.

Om te kunnen beoordelen of er nu sprake is van een gebrek, somt de richtlijn een aantal beoordelingsomstandigheden op die hierbij kunnen helpen. De lijst met omstandigheden werd uitgebreid ten opzichte van de oude richtlijn. Het principe is dus niet nieuw: er moet rekening gehouden worden met alle omstandigheden, de richtlijn geeft louter een niet-limitatieve opsomming van omstandigheden die relevant zouden kunnen zijn.

Belangrijk hierbij is dat art.10 van de Richtlijn een aantal vermoedens van gebrekkigheid heeft vastgelegd:

Vermoeden gebrekkigheid (artikel 10, §2 Richtlijn 2024/2853)

- Geentoeegangtotbewijsmateriaal
- Geen overeenstemming met dwingende productveiligheidsvoorschriften
- Schade veroorzaakt door kennelijk disfunctioneren van product

2. Schade

De persoonsschade wordt integraal vergoed.

De nieuwe richtlijn vermeld nu ook uitdrukkelijk geestelijke gezondheidsschade. De nieuwe richtlijn voegt daar dus het volgende aan toe:

- Medisch erkende schade aan de geestelijke gezondheid
- Verlies of beschadiging van niet-professionele persoonsgegevens

Op grond van het arrest van het Europees Hof van Justitie in Boston Scientific (C-503/13) wordt **ook preventieve schade** vergoed. Wanneer er preventief een product moet weggenomen worden, bijvoorbeeld een pacemaker die gebrekkig blijkt te zijn, dan wordt die beschouwd als preventieve schade die voor vergoeding in aanmerking komt.

Zaakschade wordt eveneens vergoed met uitzondering van:

het gebrekkig product zelf;
beschadiging door een gebrekkig component van dezelfde fabrikant/ onder zeggenschap van die fabrikant geïntegreerd;
uitsluitend voor beroepsdoeleinden gebruikte zaken.

De franchise werd geschrapt in de nieuwe richtlijn.

3. Clausaal verband

Met betrekking tot de causaliteit bepaalt de richtlijn dat het nationale causaliteitsbegrip van toepassing is. Het principe van de **equivalentietheorie** is dan ook van toepassing in het kader van de productaansprakelijkheid.

Het is daarbij belangrijk om rekening te houden met artikel 6.18 BW: het uitgangspunt is de equivalentietheorie maar onder bepaalde voorwaarden kan hiervan afgeweken worden als er een **dermate ver verwijderd causaal verband** is tussen de schade en het tot aansprakelijkheid leidend feit. De ver verwijderde oorzaak kan dan buiten beschouwing gelaten worden. Dit geldt dus eveneens in het kader van de productaansprakelijkheid.

De regels in de richtlijn over de bewijslast en de omkering van de bewijslast, zoals hiervoor toegelicht, spelen hier ook een belangrijke rol wat betreft de causaliteit. Wanneer twee of meer marktdeelnemers aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, kunnen ze hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld. Zij beschikken dan wel over een regresrecht. **Objectieve Gebrekkigheidsbeoordeling:** De beoordeling van gebreken moet objectief zijn en gebaseerd op de veiligheid die het grote publiek mag verwachten. Dit omvat ook factoren zoals interconnectiviteit en zelflerende functies.

Naast een aantal hiervoor geciteerde vermoedens van gebrekkigheid legt art.10 ook een vermoeden van causaliteit vast:

- Vermoeden causaliteit (artikel 10, §3 Richtlijn 2024/2853): product gebrekkig + veroorzaakte schade strookt met betrokken gebrek
- Vermoeden gebrekkigheid en/of causaliteit (artikel 10, §4 Richtlijn 2024/2853): buitensporige moeilijkheden om te bewijzen + waarschijnlijk gebrekkig en/of oorzakelijk verband

4. Marktdeelnemer

In de nieuwe richtlijn zijn een aantal bijkomende categorieën van personen opgenomen die potentieel aansprakelijk kunnen gesteld worden:

De fabrikant van een gebrekkig component: dit geldt voor elk mogelijk component van een product, bijvoorbeeld de software of de bijhorende diensten.

De persoon die het product ingrijpend wijzigt zonder dat de fabrikant daarover zeggenschap heeft: hypothese bij producten in het kader van de circulaire economie. Wanneer iemand **uit verschillende producten componenten haalt en hiermee een nieuw product** maakt dan is hij de fabrikant van een ingrijpend gewijzigd product en is hij aansprakelijk als fabrikant. De aansprakelijkheid beperkt zich niet meer tot de traditionele fabrikant. Ook de volgende partijen kunnen aansprakelijk worden gesteld:

- Software- en AI-ontwikkelaars
- Importeurs en gemachtigden
- Fulfilmentdienstverleners (bv. magazijnen, logistiek)
- Distributeurs en retailers
- Online platformen die optreden als verkopers
- Elke partij die een product wijzigt nadat het op de markt is gebracht
- Als een update of patch van een derde partij een defect introduceert, kan de partij verantwoordelijk voor de update eveneens aansprakelijk worden gesteld.

De distributeur: dit gaat bijvoorbeeld om aanbieders van online platformen zoals Bol.com. De distributeur is subsidiair aansprakelijk als de identiteit van één van de vorige marktdeelnemers (fabrikant, importeur...) niet achterhaald kan worden. De distributeur kan zich ook eenvoudig van zijn aansprakelijkheid bevrijden door de identiteit van de eigen distributeur of één van de overige marktdeelnemers bekend te maken. Deze bekendmaking moet dan gebeuren binnen één maand nadat hij wordt aangesproken.

Uitgebreide Aansprakelijkheid: De groep van aansprakelijke marktdeelnemers is dus uitgebreid. Dit zorgt ervoor dat er altijd een marktdeelnemer in de EU is tegen wie een vordering kan worden ingesteld. Dit geldt ook voor onlineplatforms en personen die producten ingrijpend wijzigen.

Uitgebreide Schadevergoeding: De richtlijn breidt de schadevergoeding uit naar erkende geestelijke gezondheidsproblemen en verlies of corruptie van persoonlijke gegevens.

Verlengde Vervaltermijn: De vervaltermijn is verlengd van 10 naar 25 jaar als het slachtoffer vanwege de latentietijd van een lichamelijk letsel niet in staat was om een vordering in te stellen binnen 10 jaar.

De noodzaak van deze aanpassing werd door het Europees Hof in een recent arrest van nog eens beklentoond in volgende bewoordingen: *De noodzaak om de onevenredige uitkomst van de toepassing van een absolute vervaltermijn voor bepaalde categorieën schade te verhelpen, wordt bevestigd door de wijzigingen die bij richtlijn (EU) 2024/2853 zijn aangebracht.*

103. Om die redenen ben ik van mening dat de toepassing van de vervaltermijn van tien jaar van artikel 11 van richtlijn 85/374 onevenredig afbreuk doet aan het recht op toegang tot de rechter voor gelaedeerden die aan een progressieve pathologie lijden en

die, vanwege het evolutieve karakter van hun pathologie, hun toestand niet volledig kunnen beoordelen en derhalve niet in staat zijn geweest om binnen die termijn een procedure tegen de producent in te leiden.

104. De wijze waarop de vervaltermijn moet worden aangepast aan uitzonderlijke gevallen van gelaedeerden die aan een progressieve pathologie lijden en de afweging van alle betrokken belangen zijn een zaak van de Uniewetgever. (7)

Verjaring en verval

Er geldt een verjaringstermijn van drie jaar vanaf kennis van de schade, het gebrek en de identiteit van de aansprakelijke marktdeelnemer. De nationale regels inzake de schorsing en de stuiting blijven gelden.

De vervaltermijn blijft ook 10 jaar en wordt gekoppeld aan het ogenblik waarop het product in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld. Nieuw daarbij is dat wanneer een product ingrijpend gewijzigd is, dan begint er een nieuwe vervaltermijn te lopen vanaf het ogenblik van het op de markt aanbieden of in gebruik stellen na die ingrijpende wijziging.

Nieuw is eveneens de uitzondering die is ingevoerd voor gebrekkige producten die sluimerende schade kunnen veroorzaken die pas na zeer lange tijd duidelijk wordt. Vaak gaat het dan om producten die lichamelijke schade veroorzaken na tientallen jaren. Als hierop de vervaltermijn van 10 jaar op wordt toegepast vanaf het in de handel brengen van het product dan zorgt dit voor problemen voor de slachtoffers. Daarom heeft de nieuwe Richtlijn een uitzondering voorzien. Het uitgangspunt blijft nog steeds de vervaltermijn van 10 jaar.

Als uitzondering geldt een vervaltermijn van 25 jaar als het slachtoffer kan aantonen dat het wegens de latentietijd van het lichamelijke letsel niet mogelijk was een procedure in te leiden binnen de vervaltermijn van 10 jaar.

Verlichting van de Bewijslast: De richtlijn verlicht de bewijslast voor slachtoffers door rechtbanken de bevoegdheid te geven om fabrikanten te verplichten relevant bewijsmateriaal openbaar te maken en door wettelijke vermoedens van gebrekkigheid en oorzakelijk verband in te voeren.

Bewijslast

Nieuw in de Richtlijn zijn de bepalingen inzake de bewijslast die opgenomen zijn. Als uitgangspunt geldt dat de eisende partij de bewijslast draagt. Deze bewijslast kan echter zwaar zijn voor het slachtoffer. De Richtlijn laat toe dat de bewijslast wordt omgekeerd en dat de fabrikant wordt verplicht om bepaalde bewijsstukken bij te brengen. Deze mogelijkheid bestond reeds in het Belgische recht via de bepalingen in Boek 8 BW en wordt nu ook bevestigd in het kader van productaansprakelijkheid. Om de bewijslast voor het slachtoffer te verlichten worden ook een aantal vermoeden ingevoerd in de richtlijn wat betreft de gebrekkigheid en de causaliteit.

Slachtoffers moeten nog steeds bewijzen:

- dat het product defect was
- dat het defect schade veroorzaakte
- dat de schade zich daadwerkelijk heeft voorgedaan

De richtlijn introduceert echter mechanismen om dat te vergemakkelijken:

Rechtbanken kunnen aannemen dat een product defect is als het duidelijk faalt
 Bij complexe technologieën (bv. AI) kunnen rechtbanken de causaliteit veronderstellen als het slachtoffer geen toegang heeft tot technische details
 Rechtbanken kunnen interne documentatie van bedrijven opeisen, tenzij die bedrijfsgeheimen zou onthullen

Verweermiddelen

De richtlijn voorziet zeven limitatief opgesomde verweermiddelen die kunnen ingeroepen worden door de aansprakelijke. Aangezien het gaat om uitzonderingen op het algemene principe van aansprakelijkheid zijn deze verweermiddelen strikt te interpreteren. Daarnaast geldt ook een verbod op contractuele aansprakelijkheidsregelingen. Er zijn dus geen exonerationbedingen toegestaan buiten de zever verweermiddelen opgenomen in de richtlijn. Dit verbod geldt echter enkel ten aanzien van het slachtoffer en met betrekking tot de specifieke productaansprakelijkheid. Dit verbod doet dus geen afbreuk aan de mogelijkheid om andere exonerationbedingen op te nemen. (8) (9)

6. WELKE AANPASSINGEN AAN ZESDE BOEK NBWB ZIJN TEGEN 9/12/2026 VERPLICHT?

In het kader van de Europese harmonisatie van de regelgeving over de aansprakelijkheid voor producten tegen uiterlijk 9 december 2026 zal het Zesde Boek van het Nieuw Burgerlijk Wetboek al vrij snel moeten aangepast worden

Als we de bestaande artikelen van het zesde boek aftoetsen aan de nieuwe Richtlijn merken we dat de hierna volgende aanpassingen in rood zich opdringen aan de bestaande teksten van het zesde boek:

Art. 6.42. Product

Onder "product" wordt verstaan elk lichamelijk roerend goed, ook indien het een bestanddeel vormt van een ander roerend of onroerend goed, of indien het door bestemming onroerend is geworden.

Onder product wordt ook elektriciteit verstaan. **Aan te vullen met digitale fabricagedossiers, grondstoffen en software;**

Art. 6.43. Producent

Onder "producent" wordt verstaan de fabrikant van een eindproduct, de fabrikant van een onderdeel van een eindproduct, de fabrikant of de producent van een grondstof, alsmede eenieder die zich als fabrikant of producent aandient door zijn naam, zijn merk of een ander herkenningsteken op het product aan te brengen.

uit te breien met de omschrijving

"fabrikant": een natuurlijke persoon of rechtspersoon die:

- a) een product ontwikkelt, vervaardigt of produceert;
- b) een product heeft ontworpen of vervaardigd, of die zich, door zijn of haar naam, handelsmerk of andere onderscheidende kenmerken op dat product aan te brengen, presenteert als de fabrikant ervan; of
- c) een product voor eigen gebruik ontwikkelt, vervaardigt of produceert;

"zeggenschap van de fabrikant" houdt in dat:

- a) de fabrikant van een product de volgende handelingen verricht of, in het geval van handelingen van een derde, daarvoor toestemming geeft of ermee instemt:
 - i) de integratie, onderlinge verbinding of levering van een component, met inbegrip van software-updates of -upgrades; of
 - ii) de wijziging van het product, met inbegrip van ingrijpende wijzigingen;
- b) de fabrikant van een product zelf of via een derde software-updates of -upgrades kan leveren;

Art. 6.44. Andere als producent beschouwde personen

Onverminderd de aansprakelijkheid van de producent, wordt eenieder die, in het kader van zijn economische werkzaamheden, een product in de Europese Unie invoert, met het oogmerk het te verkopen of het gebruik ervan aan derden over te dragen, het product op de markt aanbiedt, het in de handel brengt of in gebruik stelt als producent beschouwd; zijn aansprakelijkheid is dezelfde als die van de producent.

De leverancier van het product dat de schade heeft veroorzaakt, wordt als producent beschouwd wanneer:

1° in het geval het product vervaardigd is op het grondgebied van een lidstaat van de Europese Unie, niet kan worden vastgesteld wie de producent van het product is, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan de benadeelde de identiteit meedeelt van de producent of van degene die hem het product heeft geleverd;

2° in het geval het product ingevoerd is in de Europese Unie, niet kan worden vastgesteld wie de invoerder van het product is, ook al is de naam van de producent aangegeven, tenzij de leverancier binnen een redelijke termijn aan de benadeelde de identiteit meedeelt van de invoerder of van degene die hem het product heeft geleverd.

Zijn aldus ook producenten in de zin van de richtlijn: de gemachtigde met zeggenschap, de importeur, de fullfilment dienstverlener de distributeur welke allen als marktdeelnemer kunnen omschreven worden

Deze vormen worden als volgt gedefinieerd:

“gemachtigde”: een in de Unie gevestigde natuurlijke persoon of rechtspersoon die schriftelijk door een fabrikant is gemachtigd om namens die fabrikant specifieke taken te vervullen;

“importeur”: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die een product uit een derde land in de Unie in de handel brengt;

“fulfilment dienstverlener”: een natuurlijke persoon of rechtspersoon die in het kader van een handelsactiviteit minstens twee van de volgende diensten aanbiedt: opslag, verpakking, adressering en verzending van een product, zonder eigenaar van dat product te zijn, met uitzondering van postdiensten zoals gedefinieerd in artikel 2, punt 1, van Richtlijn 97/67/EG van het Europees Parlement

“distributeur”: een andere natuurlijke persoon of rechtspersoon in de toeleveringsketen dan de fabrikant of importeur die een product op de markt aanbiedt;

“marktdeelnemer”: een fabrikant van een product of een component, een aanbieder van een bijbehorende dienst, een gemachtigde, een importeur, een fulfilmentdienstverlener of een distributeur;

Art. 6.45. Gebrekkig product

Een product is gebrekkig wanneer het niet de veiligheid biedt die men gerechtigd is te verwachten, alle omstandigheden in aanmerking genomen, met name:

- 1° de presentatie van het product;
- 2° het normaal of redelijkerwijze voorzienbaar gebruik van het product;
- 3° het tijdstip waarop het product in het verkeer is gebracht.

Een product mag niet als gebrekkig worden beschouwd uitsluitend omdat er nadien een beter product in het verkeer is gebracht.

Overname van de ruimere omschrijving in art.7 van de Richtlijn:

- 4. Een product wordt als gebrekkig beschouwd indien het niet de veiligheid biedt die een persoon mag verwachten of die uit hoofde van het Unierecht of het nationale recht is vereist.
- 5. Bij de beoordeling van de gebrekkigheid van een product wordt rekening gehouden met alle omstandigheden, waaronder:
 - a) de presentatie en de kenmerken van het product, met inbegrip van de etikettering, het ontwerp, de technische kenmerken, de samenstelling en de verpakking, alsook de assemblage-, installatie-, gebruiks- en onderhoudsinstructies;
 - b) het redelijkerwijs te verwachten gebruik van het product;
 - c) het effect op het product van het vermogen om te blijven leren of nieuwe functies te verwerven nadat het in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld;
 - d) het redelijkerwijs te verwachten effect op het product van andere producten waarvan kan worden verwacht dat zij samen met het product worden gebruikt, onder meer door middel van onderlinge verbindingen;
 - e) het tijdstip waarop het product in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld of, indien de fabrikant na dat tijdstip de zeggenschap over het product behoudt, het

tijdstip met ingang waarvan de fabrikant niet langer de zeggenschap over het product heeft;

f) relevante productveiligheidsvoorschriften, waaronder veiligheidsgerelateerde cyberbeveiligingsvoorschriften;

g) alle terugroepingen van het product of alle andere relevante interventies met betrekking tot de productveiligheid door een bevoegde autoriteit of een marktdeelnemer zoals bedoeld in artikel 8;

h) de specifieke behoeften van de gebruikersgroep voor wie het product is bestemd;

i) in het geval van een product dat juist bedoeld is om schade te voorkomen, elk falen van het product om aan dat doel te voldoen.

6. Een product wordt niet als gebrekkig beschouwd om de enkele reden dat een beter product, waaronder de updates of upgrades van een product, reeds in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld dan wel nadien in de handel wordt gebracht of in gebruik wordt gesteld.

Art. 6.46. In het verkeer brengen

Onder "in het verkeer brengen" wordt verstaan de eerste daad waaruit de bedoeling van de producent blijkt om aan het product de bestemming te verlenen die hij aan dat product geeft door overdracht aan derden of door gebruik ten behoeve van laatstgenoemden.

Art. 6.47. Bewijslast

Het bewijs van de schade, van het gebrek en van het oorzakelijk verband tussen het gebrek en de schade moet door de benadeelde worden geleverd.

Gewijzigd voorstel

4. de eiser is verplicht de gebrekkigheid van het product, de geleden schade en het oorzakelijk verband tussen die gebrekkigheid en die schade te bewijzen.
5. Het product wordt vermoed gebrekkig te zijn wanneer is voldaan aan een van de volgende voorwaarden:
 - a) de verweerder verzuimt toegang te verlenen tot relevant bewijsmateriaal
 - b) de eiser toont aan dat het product niet voldoet aan de in het Unie- of nationale recht vastgestelde dwingende productveiligheidsvoorschriften die bedoeld zijn om bescherming te bieden tegen het risico van de door de benadeelde geleden schade; of
 - c) de eiser toont aan dat de schade werd veroorzaakt door een kennelijk disfunctioneren van het product bij redelijkerwijs te verwachten gebruik of onder normale omstandigheden.
6. Het oorzakelijk verband tussen de gebrekkigheid van het product en de schade wordt vermoed wanneer is vastgesteld dat het product gebrekkig is en dat de soort veroorzaakte schade doorgaans strookt met het betrokken gebrek.

6. Een nationale rechterlijke instantie vermoedt dat het product gebrekkig is en/of dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de gebrekkigheid ervan en de schade indien, ondanks de toegang tot bewijsmateriaal overeenkomstig artikel 9 en rekening houdend met alle relevante omstandigheden van het geval:
 - a) de eiser wordt geconfronteerd met buitensporige moeilijkheden, met name als gevolg van technische of wetenschappelijke complexiteit, om de gebrekkigheid van het product en/of het oorzakelijk verband tussen de gebrekkigheid en de schade aan te tonen; en
 - b) de eiser aantoont dat het waarschijnlijk is dat het product gebrekkig is en/of dat er een oorzakelijk verband bestaat tussen de gebrekkigheid van het product en de schade.
7. De verweerder heeft het recht alle in de leden 2, 3 en 4 bedoelde vermoedens te weerleggen.

Art. 6.48. Gronden van uitsluiting van aansprakelijkheid

De producent is uit hoofde van deze afdeling aansprakelijk, tenzij hij bewijst:

- a) dat hij het product niet in het verkeer heeft gebracht;
- b) dat het, gelet op de omstandigheden, aannemelijk is dat het gebrek dat de schade heeft veroorzaakt, niet bestond op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer heeft gebracht, dan wel dat het gebrek later is ontstaan;
- c) dat het product noch voor de verkoop of voor enige andere vorm van verspreiding met een economisch doel van de producent is vervaardigd, noch vervaardigd of verspreid in het kader van de uitoefening van zijn beroep;
- d) dat het gebrek een gevolg is van het feit dat het product in overeenstemming is met dwingende overheidsvoorschriften;
- e) dat het op grond van de stand van de wetenschappelijke en technische kennis op het tijdstip waarop hij het product in het verkeer bracht, onmogelijk was het bestaan van het gebrek te ontdekken;
- f) dat, wat de producent van een onderdeel of de producent van een grondstof betreft, het gebrek te wijten is aan het ontwerp van het product waarvan het onderdeel of de grondstof een bestanddeel vormt, dan wel aan de onderrichtingen die door de producent van dat product zijn verstrekt.

Art. 6.49. Hoofdelijke aansprakelijkheid

Indien uit hoofde van deze afdeling verscheidene personen aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, is elk van hen, onverminderd het regresrecht, hoofdelijk aansprakelijk.

Art. 6.50. Bedingen tot beperking van de aansprakelijkheid

§ 1. De aansprakelijkheid van de producent kan ten aanzien van de benadeelde niet worden uitgesloten of beperkt bij contract.

§ 2. Zij kan worden uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel

door een gebrek in het product, als door schuld van de benadeelde of van een persoon voor wie de benadeelde verantwoordelijk is.

Onverminderd het regresrecht, wordt de aansprakelijkheid ten aanzien van de benadeelde niet uitgesloten of beperkt wanneer de schade wordt veroorzaakt, zowel door een gebrek in het product, als door toedoen van derden.

Art. 6.51. Vergoedbare schade

§ 1. De schadeloosstelling die uit hoofde van deze afdeling kan worden bekomen, dekt de schade toegebracht aan personen, met inbegrip van morele schade en, onder voorbehoud van de hiernavolgende bepalingen, de schade toegebracht aan goederen.

§ 2. Schade toegebracht aan goederen levert alleen grond tot schadeloosstelling op indien de goederen gewoonlijk bestemd zijn voor gebruik of verbruik in de privésfeer en door de benadeelde hoofdzakelijk zijn gebruikt voor gebruik of verbruik in de privésfeer.

Schade toegebracht aan het gebrekkig product levert geen grond tot schadeloosstelling op.

Schadeloosstelling voor schade toegebracht aan goederen is slechts verschuldigd onder aftrek van een franchise van vijfhonderd euro. **Zonder franchise en dus §3 te schrappen**

~~§ 3. De Koning kan het in paragraaf 2 bepaalde bedrag wijzigen teneinde het in overeenstemming te brengen met de besluiten die de Raad heeft vastgesteld met toepassing van artikel 18.2 van de Richtlijn 85/374/EEG van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der lidstaten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken.~~

Toe te voegen

Het recht op schadevergoeding omvat alle materiële verliezen die voortvloeien uit de in dit artikel bedoelde schade. Het recht op schadevergoeding omvat ook immateriële verliezen die voortvloeien uit de in dit artikel bedoelde schade,

Art. 6.52. Verval- en verjaringstermijnen

§ 1. Onverminderd artikel 2277ter van het oud Burgerlijk Wetboek, vervalt het recht van de benadeelde om van de producent schadevergoeding te bekomen uit hoofde van deze afdeling na een termijn van tien jaar, te rekenen van de dag waarop deze het product in het verkeer heeft gebracht, tenzij de benadeelde gedurende die periode op grond van deze afdeling een gerechtelijke procedure heeft ingesteld.

§ 2. Onverminderd artikel 2277ter van het oud Burgerlijk Wetboek, verjaart de rechtsvordering ingesteld op grond van deze afdeling door verloop van drie jaar, te rekenen van de dag waarop de benadeelde redelijkerwijs kennis had moeten hebben van de schade, het gebrek en de identiteit van de producent.

De bepalingen van het oud Burgerlijk Wetboek betreffende schorsing en stuiting van de verjaring zijn op die rechtsvorderingen van toepassing.

met volgende bepaling van de aanvangsdatum van de verjaring: De verjaringstermijn gaat in op de dag waarop de benadeelde kennis kreeg dan wel redelijkerwijs kennis had moeten krijgen van alle volgende elementen:

- a) de schade;
- b) de gebrekkigheid;
- c) de identiteit van de betrokken marktdeelnemer die op grond van artikel 8 voor die schade aansprakelijk kan worden gesteld.

Bovendien wordt de vervaltermijn verlengd van 10 naar 25 jaar als het slachtoffer vanwege de latentietijd van een lichamelijk letsel niet in staat is om een vordering in te stellen binnen 10 jaar.

7. HOE VER GAAT DE JURISPRUDENTIE NU AL: HET EUROPEES HOF VAN JUSTITIE STELT OOK DE SCHIJNPRODUCENT AANSPRAKELIJK OP BASIS VAN HET AANBRENGEN VAN ZIJN NAAM OP HET GEBREKKIGE PRODUKT

Zoals blijkt uit onderstaand Arrest van het Europees Hof van Justitie kan een leverancier als producent worden aangemerkt indien zijn naam of onderscheidingsteken gelijk is aan het merk dat door de fabrikant op het product is aangebracht. Ter bescherming van de consument kunnen de leverancier en de feitelijke producent van een gebrekkig product hoofdelijk aansprakelijk worden gesteld, zelfs indien deze leverancier niet zelf zijn naam, merk of ander onderscheidend kenmerk op dat product heeft aangebracht.

De overeenstemming met naam of merk van producent zorgt voor aansprakelijkheid van distributeur als 'schijnproducent' op basis van artikel 4 rubriek 10 b van de Richtlijn (10)

In een arrest van 19 december 2024 oordeelde het Hof van Justitie^[1] dat een persoon een 'schijnproducent' is in de zin van de Richtlijn Productaansprakelijkheid, en dus aansprakelijk is voor een gebrekkig product, wanneer zijn naam (Ford Italia) overeenstemt met de naam van de werkelijke producent (Ford WAG) en met het merk of ander onderscheidingsteken ('Ford') dat door de producent op het product is aangebracht. Het is dus niet vereist dat die persoon zelf zijn naam of merk aanbracht op het product.

In 2001 kocht ZP (een particulier) een wagen van het merk 'Ford' bij Stracciari, een Italiaanse concessiehouder van het merk. De wagen was geproduceerd door *Ford WAG* in Duitsland en werd via de Italiaanse distributeur *Ford Italia* aan Stracciari geleverd. ZP raakte met deze wagen betrokken bij een ongeval, waarbij de airbag niet werkte.

ZP vorderde schadevergoeding wegens een gebrek aan het voertuig van de verkoper Stracciari en Ford Italia. Hoewel Ford Italia niet de echte producent was van de wagen,

oordeelden de Italiaanse rechters in eerste aanleg en hoger beroep dat ze, op grond van de Italiaanse wetgeving rond productaansprakelijkheid, weldegelijk aansprakelijk was voor de schade, omdat haar positie *“moest worden gelijkgesteld met die van de niet-aangesproken producent”*. Ford Italia werd met andere woorden beschouwd als de ‘schijnproducent’. Ford Italia vocht deze beslissing aan bij het Italiaanse Hof van Cassatie, dat verduidelijking vroeg aan het Hof van Justitie¹ over de invulling van het concept ‘schijnproducent’.

De EU Richtlijn Productaansprakelijkheid² bepaalt dat de producent aansprakelijk is voor schade door een gebrek in zijn product. Hierbij wordt niet alleen de werkelijke producent van een eindproduct, grondstof of onderdeel geïnviseerd, maar ook *“eenieder die zich als producent presenteert door zijn naam, zijn merk of een ander onderscheidingsteken op het product aan te brengen”*. Deze laatste persoon, die ook de ‘schijnproducent’ wordt genoemd, hoeft dus niet betrokken te zijn bij het productieproces, maar kan wel op dezelfde manier als de werkelijke producent aansprakelijk worden gesteld.

Het bijzondere van de zaak was dat Ford Italia niet zelf zijn naam of merk had aangebracht. Het merk “Ford” dat Ford WAG (de werkelijke producent) op het voertuig had aangebracht stemt weliswaar grotendeels overeen met de naam van Ford Italia. De vraag was met andere woorden: volstaat het feit dat dit merk overeenkomt met een onderscheidingsteken van de distributeur, om deze distributeur te kunnen beschouwen als ‘schijnproducent’ (*“eenieder die zich als producent presenteert”*) in de zin van de Richtlijn Productaansprakelijkheid? Het Hof verduidelijkte dat een persoon die zich als producent presenteert door zijn naam of merk aan te brengen op het product, de indruk wekt dat hij betrokken is bij het productieproces of daar de verantwoordelijkheid voor draagt. Op die manier kan hij zijn bekendheid gebruiken om het product aantrekkelijker te maken in de ogen van de consument, wat rechtvaardigt dat deze persoon als ‘tegenprestatie’ aansprakelijk kan worden gesteld.

Het is daarbij volgens het Hof niet van belang of Ford Italia nu zelf het merk “Ford” aanbracht, dan wel of Ford Italia zelf een naam heeft gekozen die overeenkomt met die van de producent en met het merk dat wordt aangebracht op de wagens. Het resultaat is in beide gevallen hetzelfde: Ford Italia gebruikt de overeenstemming in de namen om zich te presenteren als verantwoordelijke en om een vertrouwen op te wekken dat vergelijkbaar is met het vertrouwen dat de consument zou hebben bij een rechtstreekse verkoop van de producent.

Volgens het Hof sluit deze interpretatie aan bij de brede definitie die de Uniewetgever aan het begrip ‘producent’ heeft gegeven en bij het doel om het voor de consument makkelijker te maken, aangezien de werkelijke producent vaak moeilijk te achterhalen is.

Het Hof benadrukte tot slot dat de schijnproducent en de werkelijke producent *samen* (hoofdelijk) aansprakelijk zijn voor de schade. Wanneer de consument er dus voor zou kiezen Ford Italia aan te spreken, staat het Ford Italia vrij om op basis van het nationaal recht op zijn beurt de werkelijke producent aansprakelijk te stellen.

De Richtlijn Productaansprakelijkheid 85/374/EEG werd vervangen door Richtlijn 2024/2853 en uiterlijk op 9 december 2026 moeten alle Lidstaten de nieuwe regels hebben omgezet. De

regel rond schijnproducenten blijft evenwel behouden in de nieuwe Richtlijn, waardoor dit arrest ook voor de nieuwe Richtlijn relevant zal blijven.

Nog een laatste interessante feit: op de factuur aan de klant (ZP) was uitdrukkelijk vermeld dat Ford WAG de producent was. Het Hof van Justitie verspilt echter geen woord aan de vraag of, en zo ja waarom dat feit irrelevant is voor de beoordeling van de vraag.

*Hof van Justitie 19 december 2024, C-157/23, Ford Italia spA t. ZP en Stracciari spA.
Richtlijn 85/374/EEG van de Raad van 25 juli 1985 betreffende de onderlinge aanpassing van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen der Lid-Staten inzake de aansprakelijkheid voor producten met gebreken (thans vervangen door Richtlijn (EU) 2024/2853 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 inzake aansprakelijkheid voor gebrekkige producten en tot intrekking van Richtlijn 85/374/EEG van de Raad).*

8. IMPACT OP UW OVERHEIDSOPDRACHTEN

Hoewel de Richtlijn Producten aansprakelijkheid specifiek de bescherming van natuurlijke personen voorziet zal deze ook voor de aanbesteders niet van belang ontbloot zijn.

De impact situeert zich op een aantal onderscheiden niveaus :

- a) Kan je als aanbesteder onder de ruimere definitie van mede verantwoordelijke producent vallen
- b) Moet je als aanbesteder ook de deelnemers niet specifiek wijzen op hun verantwoordelijkheden in dit kader en er bij hun selectie over waken dat ze ook voor deze aansprakelijkheid afdoende verzekerd zijn
- c) Moet er in het bestek niet voorzien worden dat de deelnemers in dit kader ook objectief aansprakelijk kunnen gesteld worden als ze schade toebrengen aan de aanbesteders rechtspersonen en aan hun goederen

A. DE AANBESTEDER ALS PRODUCENT

In het kader van de ruimere definitie van de aansprakelijke producent zoals voorzien in artikel 8 van de Richtlijn zou ook de aanbesteder wel eens door een schadelijder kunnen aangesproken worden.

De aanbesteder zou in dit opzicht **als werkelijke producent** van een product als hij een overheidsopdracht heeft uitgeschreven voor levering van een aantal componenten die hij assembleert en na assemblage ter beschikking stelt van zijn werknemer of van de bevolking. De bescherming van de gebruiker vereist dat alle deelnemers aan het productieproces aansprakelijk zijn. Op die manier heeft de schadelijder zekerheid betreffende een aanspreekpunt. Bijgevolg kan zowel de producent van het eindproduct als de producent van de grondstof of van een onderdeel hoofdelijk aansprakelijk gesteld worden.

De aanbestedder zou in specifieke situaties ook **als schijnproducent** kunnen aansprakelijk gesteld worden als hij producten op de markt brengt onder zijn eigen naam. Om na te gaan of er door een aanbestedder bij de latere verdeling werkelijk een schijnbare toestand gewekt is, zal gekeken worden of het voor de gebruiker duidelijk is wie wel en wie niet de producent is. Vergeet hierbij niet dat de schijnbare producent is een volwaardige producent en kan niet ontsnappen aan zijn aansprakelijkheid door de werkelijke producent aan te wijzen.

De aanbestedder zou ook in specifieke gevallen als **aansprakelijke leverancier** kunnen betrokken worden. Hier kan de aanbestedder als leverancier slechts in subsidiaire orde aangesproken worden: met name als de identiteit van de producent of invoerder niet kan achterhaald worden door de schadelijder.

Tenslotte zou hij ook als **aansprakelijke marktdeelnemer** kunnen aangesproken worden. **De marktdeelnemer is** een fabrikant van een product of een component, een aanbieder van een bijbehorende dienst, een gemachtigde, een importeur, een fulfilmentdienstverlener of een distributeur;

Deze definitie zou desgevallend gezien de ruime omschrijving ook naar een aanbestedder kunnen verwijzen.

Opvallend hierbij is dat art.11 van de Richtlijn voorziet dat een marktdeelnemer niet vrijgesteld van zijn aansprakelijkheid wanneer de gebrekkigheid van een product te wijten is aan een van de volgende factoren, op voorwaarde dat de fabrikant daarover zeggenschap heeft:

- a) een bijbehorende dienst,
- b) software, met inbegrip van software-updates of -upgrades,
- c) een ontbreken van software-updates of -upgrades die nodig zijn om de veiligheid te handhaven,
- d) een ingrijpende wijziging van het product.

B. AANBESTEDER VERANTWOORDELIJKE VOOR EEN ZORGVULDIGE AANBESTEDING

De producent kan bewijzen dat het gebrek in zijn product een gevolg is van de overeenstemming van het product met dwingende overheidsvoorschriften om aan zijn aansprakelijkheid te ontkomen. *Artikel 12 voorziet de Aansprakelijkheid van meerdere marktdeelnemers als volgt: Onverminderd het nationale recht inzake regresrechten, zien de lidstaten erop toe dat, indien twee of meer marktdeelnemers op grond van deze richtlijn aansprakelijk zijn voor dezelfde schade, zij hoofdelijk aansprakelijk kunnen worden gesteld.*

Ook in dit kader zou je desgevallend als onzorgvuldig aanbestedder hoofdelijk mede aansprakelijk kunnen gesteld worden.

C. HOEWEL DE AANBESTEDER GEEN NATUURLIJK PERSOON IS MOET HIJ OOK ZICHZELF EN ZIJN GOEDEREN BESCHERMEN

Tenslotte lijkt het ook aangewezen dat de ruime bescherming welke door de Richtlijn ten voordele van de consument natuurlijk persoon werd uitgewerkt ook contractueel als verplichting in uw overheidsopdracht wordt overgenomen lastens de opdrachtnemers.

De bepalingen kunnen aldus in aangepaste clauses in de bestekteksten als contractuele verplichting opgenomen worden.

Wellicht is het hierbij raadzaam dat deze bijkomende contractuele verplichting dan ook opgenomen wordt in de vereiste dekking bij de opgelegde verzekeringen voor de opdrachtnemers

BESLUIT

Voor alle opdrachten lijken aangepaste aansprakelijkheids en verzekeringsclausules noodzakelijk.

- a) Bij de **toegangsvereisten** voor de inschrijvers de vermelding inlassen dat ze verplicht dienen verzekerd te zijn voor de produktaansprakelijkheid conform de nieuwe Europese Richtlijn met uitdrukkelijke afstand van verhaal op de aanbestedder, en met de verplichting dat ze dezelfde dekking zullen vereisen voor hun onderaannemers en leveranciers
- b) Bij de **contractuele voorwaarden** de vermelding dat de opdrachtnemer de uitvoering van de opdracht tijdig moet aanvatten maar met voorlegging van het passende verzekeringsattest en na elke vervaldag verplichte voorlegging van een nieuw attest.
- c) De aanbestedder zelf zal best ook een eventuele uitbreiding conform de nieuwe Richtlijn in zijn **eigen verzekeringspolissen Burgerlijke Aansprakelijkheid** laten opnemen met bijkomend eventueel een subsidiaire verzekering voor hun opdrachtnemers

BIBLIOGRAFIE

1. Rudi CLAEYS CARU OVOP Extra Themanummer Juli 2024 Invoering Zesde Boek en de gevolgen voor uw overheidsopdrachten en verzekeringen p.3-65
2. Wet van 7 februari 2024 Be.Stbl. 1 Juli 2024
3. RICHTLIJN (EU) 2024/2853 van 23 oktober 2024 Europees Publicatieblad 1PB.L.van 18.11.2024
4. Cass. 14 maart 2024 C.23.0100.N)ECLI:BE:CASS:2024:ARR.20240314.1N.2
5. Olivier Vandenberghe TBH Wet Productaansprakelijkheid als wettelijke aansprakelijkheids-beperking?
6. Marc Vandecasteele (LegalNews) 19 april 2024 Wet Productaansprakelijkheid: wanneer is de wet van toepassing? Cassatie verduidelijkt
7. Rudi CLAEYS CARU OVOP Nieuwsbrief Juli 2025 bij de bespreking van het advies L Medina in de zaak C-338/24 **p.13 nr 101**
8. Caluwaerts Uytterhoeven (Legal News 4 augustus 2025) De nieuwe EU-Richtlijn Productaansprakelijkheid: overzicht van de belangrijkste principes en wijzigingen
9. Crivits & Persyn (Legal News 21 januari 2025) Nieuwe regels voor productaansprakelijkheid
10. Peter Wytinck, Fien Vandepitte en Nathalie De Weerd (Stibbe) Productaansprakelijkheid: ook overeenstemming met naam of merk van producent zorgt voor aansprakelijkheid van distributeur als 'schijnproducent'

Inhoudsopgave

1. INLEIDING	2
2. DE HUIDIGE REGELING: ZESDE BOEK van het NIEUW BURGERLIJK WETBOEK.....	3
3. Interpretatie door Hof van Cassatie leidt tot een BEPERKING VAN DE VERGOEDBARE SCHADE	6
4. TEKST VAN DE AANGEPASTE NIEUWE EUROPESE RICHTLIJN EU 2024/2853	7
5. COMMENTAAR BIJ DE WIJZIGINGEN DOOR DE NIEUWE RICHTLIJN	19
6. WELKE AANPASSINGEN AAN ZESDE BOEK NBWB ZIJN TEGEN 9/12/2026 VERPLICHT?	25
7. HOE VERGAAT DE JURISPRUDENTIE NU AL: HET EUROPEES HOF VAN JUSTITIE STELT OOK DE SCHIJNPRODUCENT AANSPRAKELIJK OP BASIS VAN HET AANBRENGEN VAN ZIJN NAAM OP HET GEBREKKIGE PRODUKT.....	31
BIBLIOGRAFIE	36